

MÜZİK TEORİSİ VE İŞİTME EĞİTİMİ İLE BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Arş. Gör. Dr. Mehmet Ozan UYAN¹

ÖZET

Bu araştırmada, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'na 2000 ve 2001 yılında giren öğrencilerin Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi Dersi ile bu dersin devamı niteliğindeki Armoni-Kontrpuan-Eşlikleme Dersi notlarıyla Bireysel Çalgı Eğitimi Dersi notlarına korelasyon analizi uygulanmıştır. Uygulanan analiz sonucunda bu alanlar arasındaki ilişkilerin yönleri, düzeyleri ve ne derece anlamlı oldukları saptanmıştır. Bu bulgular yardımıyla, müzik teorisi ve işitmedeki başarıyla çalgı alanındaki başarı arasındaki ilişki durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Sonuçta, alanlar arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin var olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Müzik teorisi, İşitme Eğitimi, Çalgı Eğitimi, Korelasyon

¹ Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bilim Dalı, ozyuyan@hotmail.com

RELATIONSHIP BETWEEN THE ACHIEVEMENTS IN MUSIC THEORY-HEARING AND INDIVIDUAL INSTRUMENT LESSONS

ABSTRACT

In this study, correlation analyses was applied to the scores of the lessons Music Theory-Hearing Education, Harmony-Counterpoint-Corpedition and Individual Instrument Education, which belong to those who have enrolled Music Education Branch of the Fine Arts Department of the Faculty of Education in the years 2000 and 2001. By the results of correlation analyses, the direction, the degree of the relations between these fields and significance of those relations were determined. The relationship between the achievements in the fields of music theory-hearing and instrument playing was tried to be made clear by means of these determinations. Consequently, it was observed that there was a positive correlation between two fields, which is at a statistically significant level.

Keywords: Music theory, Musical Hearing Education, Instrument Education, Correlation

1. GİRİŞ

1.1. Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi

“En genel anlamıyla müzik kuramı, müziğe ilişkin soyut bilgi veya bilgiler bütünüdür” (Uçan, 1997:159).

Müzik teorisi denilince bir takım kuramsal bilgiler akla gelir. Bu bilgiler müziğin oluşturulması (besteleme, doğaçlama) ve icrası ile ilgili olabileceği gibi müziğin tarihi, eğitimi, psikolojisi, sosyolojisi ve fiziğiyle ilgili de olabilir. Bu araştırmada konu olan müzik teorisi, müziğin oluşturulması ve icrası ile ilgili olan bölümdür ve müziksel işitme, müziksel okuma, müziksel yazma, müziksel yapı (form), armoni, kontrpuan konularını içerir.

Müzik teorisi, müziği anlamanıza yardım etmekle kalmaz, müziksel düşüncelerinizi iletmenizi, müziksel bir iletişim kurmanızı ve daha önce yaşamadığınız deneyimler yoluyla müziği keşfetmenizi sağlar. Müzik teorisi, sizi “okur-yazar” bir müzikçi yapar, müziksel ufkunuzu genişletir ve ufkunuzu daha da genişletmeniz için size yöntemler ve kelime haznesi sağlar.

Müzik evrensel bir dildir ve her dil gibi müziğin de grameri vardır. Gramer, bir dilin sözcük yapısını, cümle kuruluşlarını vb. kurallarını inceleyen bir bilim dalıdır. Müziğin grameri de, müziğin bestelenmesi, doğaçlanması, icrası ve dinlenmesi sırasında var olan öğeleri kapsar. Bu öğeler ritim, melodi (ses dizileri; makam, tonalite, modal yapılar), çok seslilik (armoni, kontrpuan, örgü-doku), gürlük, anlatım vb.dir. Müzik teorisi ve işitme eğitimi, bu öğelerin hepsini, yani müziğin gramerini içerdiğinden müzik eğitiminin en temel alanıdır (Özgür, Aydoğan, 2002:3)

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi (G.Ü.G.E.F) Müzik Eğitimi Bölümü ders tanımlarında yer alan “Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi” dersinin tanımı şöyledir :

“Bu ders, müzikte kuramsal bilgileri, işitme eğitimi ve müzik biçimlerini kapsar. Ders öğretim elemanları bu içeriğin haftalık ders saatindeki yoğunluğunu belirlerler. Ders, Türk ve Batı Müziğinde armoni-kontrpuan, müzikte stil, üslup ve tür, çeşitli yapıları ve eğitim-okul müziği örneklerini inceleme, analiz, araştırma tek ve çok ses algılama, ritmik yapıları tanıma, nota çözümleme (deşifre) okuma ve yazma, müzik üretme tekniklerini kapsar.”

Müzik teorisi ve işitme eğitimi dersi, yukarıdaki tanımından da anlaşılacağı gibi alt boyutlar içermektedir. Bunlar; müziksel işitme (tek ve çok ses algılama, ritmik yapıları tanıma, nota çözümleme-solfej-deşifre ve müzikal yazma-dikte bu alt boyuta dâhildir), armoni-kontrpuan, stil, üslup ve tür olarak tanımlanabilir. Bu alt boyutları açıklamakta fayda vardır.

1.1.1. Müziksel İşitme

Müziksel işitme, müziksel duyulmama ve müziksel algılamaya dayalı bir süreçtir. Müziksel uyaran olan müziksel sesler, işitsel duyu organlarıyla toplanıp beyne ulaştıkları andan itibaren birer müziksel duyum niteliği kazanır. Duyumlar, seslerin beyinde yorumlanıp anlamlandırılmamış halleridir. Müziksel duyumlar işlenip yorumlandıktan sonra müziksel algı niteliği kazanırlar (Uçan, 1996: 23).

Daha özel bir ifadeyle müzikal işitme; müzikal sesleri yükseklik, gürlük, ritim ve çokseslilik özellikleriyle algılayıp tanımlayabilmektir. Müzikal işitmenin dikey işitme, yatay işitme, ritim işitme gibi alt bölümleri vardır. Dikey işitme becerisi, aynı anda tınlayan birden fazla sesi ayırt edebilmektir. Yatay işitme birbiri ardına sıralanan sesleri (melodi) yüksekliklerine göre ayırt edebilme becerisidir. Ritim işitme, ritmik kalıpları doğru algılama; nüans işitme ise müziğin gürlük ve anlatım özelliklerini işitebilmektir. Müzikal işitme bilinçli ya da bilinçsiz olabilmektedir. Bilinçsiz işitme seslerin özelliklerini ayırt edemedi, taklide dayalı olarak gerçekleşen işitmedir. İşitilen bir ya da birden çok ses kümesini yükseklik, süre, ritim, ad ve özellikleri ile tanıma ve saptama ise bilinçli işitmedir (Özçelik, 2003:4).

Müziksel işitme, sesleri yüksekliklerine göre doğru algılama, sesleri birbirleri ile ilişkilendirme (akorları ya da aynı anda birden çok sesi duyabilme), hafızada bir müzik parçasını tutabilme (müziksel bellek) ve şaşmaz bir ritim duygusunu içerir. İşitme becerisi, bölgesel, bağıl ve mutlak olmak üzere üç grupta incelenebilir.

1. Bölgesel (yaklaşık) İşitme: Müziksel seslerin yükseklik özelliklerini bölgesel olarak (kalın-ince) tanımlayabilme yeteneğidir. Duyulan müziksel ses, bulunduğu alana göre yaklaşık olarak tanımlanabilir.

2. Bağıl (rölatif) İşitme: Müziksel sesleri bilinen başka bir sesle karşılaştırarak tanıma, ayırt etme ve adlandırma yeteneğidir. Müziksel işitme Okuma Yazma öğretim programları bağıl işitme yeteneğini geliştirmeye yöneliktir.

3. Mutlak-salt (absolüt) İşitme: Müziksel sesleri başka bir ses yardımı olmaksızın algılayıp adlandırabilme yeteneğidir. Önceleri mutlak işitme yeteneğinin

kalıtsal olduğu ve doğuştan geldiği kabul edilmekteydi. Yapılan araştırmalar çevre, çok küçük yaşta müzik eğitimine başlama, düzenli ve uzun süreli çalışma ile mutlak işitmenin oluştuğu tezini ortaya koymaktadır (Özgür, Aydoğan, 2002:4).

Müzikal okuma (solfej), notaların süreleri ve yükseklikleri ile doğru olarak seslendirilmesidir. Önceden bilinmeyen bir müzik yazısını ses ile okuma veya çalgı ile çalmaya ise deşifre denir. Solfej ve deşifre, müziksel işitme ile çok sıkı bir bağ içindedir.

Müziksel işitme ile sıkı bir ilişkisi olan başka bir alan ise müziksel yazmadır. Anadilde duyulan sözcük ve cümleleri yazıya geçirebilmek ne derece önemliyse, müzikte de bu beceri aynı derecede önemlidir. Müzikal yazma (dikte); hafızada bulunan veya müziksel ses üreten bir kaynaktan duyulan müzikal sesleri müzik yazısının kuralları ile ifade etme, kâğıda dökmedir. Müzikal yazma, müzikal düşüncenin ve yaratıcılığın gelişmesine de önemli katkı sağlar. Ayrıca müzikal yazma boyutundaki performans arttıkça, öğrencinin müzik yazısındaki öğeleri daha bilinçli bir biçimde kavramaya ve kullanmaya başladığı bilinen bir gerçektir (Özçelik, 2003:7).

1.1.2. Armoni-Kontrpuan

Armoni ve kontrpuan, batı müziğindeki çoksesliliğin iki temel türü ve bu türleri inceleyen yan bilim dallarıdır.

Armoninin kelime anlamı uyumdur. Armoni, çoksesli müziğin temel öğelerinden biridir. Birbirine uyumlu iki ya da daha çok sesin birlikte tınlamasıyla oluşur. İlk olarak dokuzuncu yüzyılın ilk yarısında bestelenen kilise ayinlerinde filizlenmiştir. Bu ayinlerin bestecileri, müziğin etkisini artırmak amacıyla asıl ezgiye uyumlu sesler ekleyerek armoninin temellerini atmışlardır. Armoni, daha sonraki yüzyıllarda sürekli gelişerek, müziğin her alanında ve her türünde akorlar arasındaki bağlantıyı düzenleyen temel bir bestecilik ve anlatım sistemine dönüşmüştür (Sözer 1996: 46).

Müzikte, akorlar ile sağlanan dikey çok seslilik olarak tanımlayabileceğimiz armoni, akorların bağlantılarından oluşan bir bilim dalıdır. Akor; herhangi bir ses üzerinde oluşan üç sesli, dört sesli, beş ve daha çok sesli olabilen dikey bütünlüktür (Bakihanova, 2003: 5).

Armoni yöntemiyle çok seslendirilen bir müzik parçası, akorların birbirini izlemesi görünümündedir. Kontrpuan yöntemiyle çok seslendirilen bir parça ise, üst üste yazılmış ezgiler görünümü verir. Armoni ve kontrpuan aynı temele -ezgilerin

çok seslendirilmesi temeline- dayanır, fakat yöntem ve kuralları birbirinden farklıdır (Tutu, 1968:1).

Kontrpuan yöntemi ortaçağda ilk olarak kullanılmaya başlandığı sıralar, müziksel sesler bu günkü notalar yerine birtakım noktalarla ifade ediliyordu. Bu yüzden yönteme “punctus (nokta) contra (karşı) punctus” deniliyordu.

Kontrpuan, kelime anlamı itibarıyla “karşı nokta” demektir. Kontrpuanla çok seslendirmede kullanılan yöntem, kelimenin anlamıyla örtüşmektedir. Bu yöntem, değişmez bir ezgiye (cantus firmus) karşı, belli kurallar içinde, uyumlu ezgiler (discantus) oluşturarak çok sesliliğin elde edilmesi olarak tanımlanabilir.

1.1.3. Stil-Üslup ve Tür Bilgisi

Stil, insan davranışında veya insan davranışlarının ürünü olan her türlü yapıtta, sınırlı seçenekler içinden yapılan seçimler sonucunda oluşan farklılıkların, o davranış veya yapıta yansımadır. Örneğin, bir bireyin konuşma veya yazmasındaki stili, dilinin sınırlılıkları içinde yapmış olduğu kelime, cümle, vurgulama vb. seçimlerinin sonucunda oluşur. Bu, resim, müzik ve tüm sanat dallarında da böyledir (Meyer, 1989:3).

Müzikte stil, bestecilerin, yorumcuların, dönemlerin (rönesans, barok, klasik, romantik, çağdaş vb.), akımların (anlatımcılık, izlenimcilik vb.), müzik formlarının (şarkı, sonat, senfoni, süit, senfonik şiir, Türk Müziği formları vb.) ve müzik türlerinin anlatım açısından kendine özgü yönlerini ve ayırt edici özelliklerini ifade eder. Müzikte stiller arasındaki en keskin farklılıklar, dönemler arasındaki ve türler arasındaki stil farklılıklarıdır.

Bir müzik eserinin anlaşılmasında, o eserin bestecisinin yaşadığı dönem, kişisel müzikal özellikleri, döneminin müzikal özellikleri ve eserin formu hakkında bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Müzik eserinin icrası sırasında doğru ifade edilebilmesi, esrin stil özelliklerinin iyi özümsemiş olmasına bağlıdır (Fenmen, 1997).

1.2. Bireysel Çalgı Eğitimi

Çalgı, öğrenilen teorik bilgilerin pratiğe dökülebilmesi için öğrencinin kullanabileceği tek materyaldir. Öğrenciler, çalgılarına çalışırken, teknik becerilerin yanı sıra; nota çözümü (deşifre-solfej), nüans işleme becerilerine ve hassas bir işleme (tek ve çok ses, yataç ve dikey) duygusuna ihtiyaç duyarlar.

Çalgı eğitimi temelde çalgıyı çalmayı öğrenebilme, çalgıyı etkin kullanabilme çalgı çalmayı geliştirebilme ve çalgı çalmayı öğretebilme basamaklarını gerçekleştirecek biçimde programlanıp yürütülür. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü ve Türkiye’deki diğer müzik eğitimi bölümlerinde eğitim-öğretimi yapılan çalgılar şöyle sınıflandırılabilir:

Yaylı çalgılar,

Tuşlu çalgılar,

Mızraplı çalgılar,

Nefesli çalgılar,

Şan (Baş, 2000:25).

G.Ü.G.E.F Müzik eğitimi bölümü ders tanımlarında “Bireysel Çalgı Eğitimi” dersi şöyle tanımlanmıştır:

“Öğrenci, beden yapısına uygun yaylı, nefesli, mızraplı-telli (uluslararası ses standartlarına uyumlu) çalgılardan birini ya da sesinin yeterliğine göre Şan dersini seçer. Bu seçim, bölüm öğretim elemanlarının ortaklaşa karar ve yardımlarıyla yapılır. Ders, aşamalı olarak teknik alıştırma ve etütleri, Türk ve Dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri bireysel gelişmeye uygun olarak çalgıya özgü literatür ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar.”

Çalgı eğitimi ve öğretimi etkinlikleri bireyi bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yönleriyle bir bütün olarak ele alır. Bu etkinlikler çalgının öğrenilebilmesi için bireyin müziksel davranışlarına belli bir düzen ve disiplin kazandırmayı amaçlar. Doğru duruş, tutuş, temiz ses üretme, çalgının yapı özelliklerini bilme vb. davranışlar çalgı öğretiminin amaçladığı temel bilgi ve becerilerdir. Çalgı öğretimi yalnızca temel davranışların kazandırılması amacıyla sınırlı olmayıp, çalgının yapı, özellik ve tarihçesinden, seslendirilen etüt, parça vb. müzik eserlerinin teknik ve estetik özelliklerini de öğretmeyi amaçlar (Demirbatır, 1993: 12).

G.Ü.G.E.F Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Bireysel Çalgı Eğitimi Dersi, öğretmenle birebir yapılmak ve haftada bir saat olmak üzere lisans eğitimi boyunca (sekiz yarıyl) devam eder.

1.3. Problem

Araştırmanın temel çıkış noktası ve taranan kaynaklar göz önüne alınarak, araştırma problemi şöyle ifade edilmiştir: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'na 2000 ve 2001 Yılları'nda giren öğrencilerin, "Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma" dersindeki başarıları ile "Bireysel Çalgı Eğitimi" dersindeki başarıları arasındaki ilişkinin yönü, derecesi ve anlamlılık düzeyi nedir?

Alt Problemler:

2000 girişli öğrencilerin "Bireysel Çalgı Eğitimi" dersindeki başarıları ile "Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma" dersindeki başarıları arasındaki ilişkinin yönü, derecesi ve anlamlılık düzeyi nedir?

2001 girişli öğrencilerin "Bireysel Çalgı Eğitimi" dersindeki başarıları ile "Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma" dersindeki başarıları arasındaki ilişkinin yönü, derecesi ve anlamlılık düzeyi nedir?

Hipotez: 2000 ve 2001 girişli öğrencilerin "Bireysel Çalgı Eğitimi" dersindeki başarıları ile "Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma" dersindeki başarıları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama ve işleme yöntemleri anlatılmıştır.

2.1. Model

Bu araştırma, betimsel bir çalışma olup, kaynak tarama ve istatistiksel ilişki hesaplama yöntemleriyle hazırlanmıştır. Modelin belirlenmesinde, bu araştırma ile benzer yöntemler kullanılan çalışmalardan (Baş, 2000; Demirbatır, 1993; Özal, 1995; Tecimer, 1988) yararlanılmıştır. Konuyla ilgili nicel verileri, G.Ü.G.E.F Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı 2000 ve 2001 girişli öğrencilerin müzik teorisi ve işitme, armoni-kontrpuan-eşlikleme ve bireysel çalgı eğitimi ders notları oluşturmaktadır. Bu notlar istatistiksel olarak karşılaştırılıp aralarındaki ilişkiler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları öğrencileri oluşturmaktadır.

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'na 2000 ve 2001 yıllarında kayıt yaptıran, Müzik Teorisi ve İşitme, Armoni- Kontrpuan-Eşlikleme ve Bireysel Çalgı Eğitimi derslerini alan ve bu derslere devam eden öğrenciler ile bahsi geçen dersler bu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Konuyla ilgili nitel veriler kaynak tarama yoluyla elde edilmiştir. Nicel verileri oluşturan öğrenci notlarına, gerekli resmi yazışmalar yapıldıktan sonra, Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan not dökümleri yoluyla ulaşılmıştır.

2.4. Verilerin İşlenmesi ve Çözümlemesi

2000 ve 2001 yıllarında bölüme kesin kayıt yaptıran öğrencilerin, bir, iki ve üçüncü yarıyıldaki Müzik teorisi ve işitme dersi notları ile Bireysel çalgı Eğitimi notları; dört, beş ve altıncı yarıyıldaki Armoni-Kontrpuan-Eşlikleme notları ile Bireysel Çalgı Eğitimi notları arasındaki ilişkiler, Pearson korelasyon analizi (basit korelasyon) yöntemi ile hesaplanmıştır. Hesaplanan korelasyon katsayılarına önemlilik testi (t-testi) uygulanmış, elde edilen sonuçlar tablolaştırılmış ve yorumlarıyla birlikte sunulmuştur. Korelasyon analizi SPSS programı yardımıyla, önemlilik testleri ise hesap makinesi ile yapılmıştır.

Korelasyon yöntemi yalnız sayısal verilere uygulanabilir. Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın bilgisayar sistemindeki notlar, harf sistemiyle kayıtlı bulunduğundan, korelasyon analizi uygulamaya elverişli değildirler. Notların, korelasyon analizi uygulanmaya elverişli duruma gelebilmesi için, katsayılarına dönüştürülmeleri uygun görülmüştür. Bu dönüştürme işlemi T.C. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönergesi esas alınarak yapılmıştır.

Korelasyon, iki değişken arasındaki ilişkinin miktarını sayılarla ifade edip yorumlamamızı sağlayan bir yöntemdir. Korelasyon katsayısı -1 ile 1 arasında değişen ve "r" harfi ile gösterilen bir sayıdır. $-1 < r < 0$ olması halinde iki değişken arasında negatif yönde bir ilişki (biri artarken diğeri azalır veya tersi), $0 < r < 1$

olması halinde iki değişken arasında pozitif yönde bir ilişki (birlikte artar veya birlikte azalır) olduğu kanısına varılır. $r = 0$ ise iki değişken arasında ilişki yoktur. Katsayının (r) büyüklüğü 1 e veya -1 e yaklaştıkça iki değişken arasındaki ilişki kuvvetlenir, 0 a yaklaştıkça zayıflar. Ancak, bu katsayıya önemlilik testi uygulanmadan anlamlılığı yorumlanamaz. Gözlem sayısı yüksek bir grupta düşük bir korelasyon katsayısı anlamlı, gözlem sayısı düşük bir grupta yüksek bir korelasyon katsayısı anlamsız çıkabilir. Korelasyonla ilgili başka bir önemli nokta ise, bize neden- sonuç bağlamında bir yorumlama olanağı vermemesidir. Korelasyon, değişkenler arasındaki ilişkinin yalnız yönü ve ne düzeyde olduğu konusunda bize fikir verir (Büyüköztürk, 2004: 31).

Korelasyon katsayılarına uygulanan önemlilik testinin adı “t” testidir. Bu test, aralarındaki korelasyon hesaplanan değişkenlerin bağımlı-bağımsız değişken olarak nitelendirilmediği durumlarda kullanılır ve korelasyon katsayısının önemli-anlamlı olup olmadığı sorusuna cevap verir. Hesaplanan “t” değeri (t_h), gözlem sayısına göre değişen ve her “n” için belirli olan “t tablo” değerinden (t_c) büyükse korelasyon katsayısı (r) istatistiksel açıdan anlamlı ve önemlidir. “t” sayısı hesaplanırken korelasyon katsayısının standart sapma değerine ihtiyaç duyulur (S_r). Korelasyon katsayısının standart sapma değerine bölümü bize “ t_h ” değerini verir (Arıkan, 1995: 173).

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, önceki bölümde açıklanan yöntem ve teknikler kullanılarak, problemlere ilişkin olarak toplanan veriler işlenip çözümlenmiş ve elde edilen bulgular yorumlarıyla birlikte sunulmuştur.

Tablo 1. 2000 Girişli Öğrencilerin Notlarının, Her Yarıyıl İçin Ayrı Hesaplanan Korelasyon Analizlerine Yönelik Bulgular.

Yarıyıl	Korelasyon katsayısı(r)	Anlamlılık (p)	Anlamlılık düzeyi	t_h	t_t	Gözlem sayısı(n)
1.Yarıyıl	0,333	0,011	0,05	2,64	2,00	58
2. Yarıyıl	0,392	0,004	0,01	3,01	2,67	52
3.Yarıyıl	0,537	0,001	0,01	4,66	2,66	55
4. Yarıyıl	-0,055	0,698	yok	-0,39	2,009	52
5. Yarıyıl	0,234	0,113	yok	1,62	2,009	47
6. Yarıyıl	0,30	0,04	0,05	2,06	2,014	45

Tablo 1’de her yarıyıl için beş sonuç ve gözlem sayıları toplu olarak verilmiştir. Anlamlılık 0,05-0,01 arasında ise ($0,01 < p < 0,05$) “r” %5’lik düzeyde anlamlı demektir. Anlamlılık 0,01 ve daha küçükse ($p < 0,01$) “r” %1’lik düzeyde anlamlı demektir. Anlamlılık 0,05’ten büyükse “r” anlamsızdır.

Tabloda yer alan bulgularda görülmektedir ki, dördüncü yarıyıl dışında kalan tüm yarıyılarda, iki ders arasında pozitif yönlü bir korelasyon bulunmaktadır. Bir, iki, üç ve altıncı yarıyıllara ait korelasyon katsayıları, istatistiksel olarak anlam taşımaktadır. Bir başka deyişle, bu yarıyıllarda, çalgı dersi ile müzik teorisi dersi arasında, pozitif yönlü ve kuvvetli bir ilişki vardır. Tabloda dikkat çeken bir başka nokta, dördüncü yarıyıla ait negatif yönlü korelasyon ve bunu takip eden beşinci yarıyılda zayıf pozitif korelasyondur. Dördüncü yarıyıl, Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi Dersi’nden Armoni-Kontrpuan-Eşlikleme Dersi’ne geçilen yarıyıldır. Armoni-Kontrpuan-Eşlikleme Dersi, Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi Dersi’nin devamı niteliğinde olmakla beraber, bir takım içerik değişikliklerini de

getirmektedir. Dersin başladığı yarıyıldaki zayıf negatif korelasyonun ve sonraki yarıyıldaki zayıf pozitif korelasyonun, öğrencilerin yeni ders içeriklerine alışma ve uyum sağlama süreçlerinin etkisiyle ortaya çıkmış olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 2. 2000 Girişli öğrencilerin Tüm yarıyıldaki Notlarına Ortak Uygulanan Korelasyon Analizine Yönelik Bulgular

	Korelasyon katsayısı(r)	Anlamlılık(p)	Anlamlılık düzeyi	t _h	t _t	Gözlem sayısı(n)
Tüm Yarıyılar	0.290	0.289	0.01	5.239	2.576	301

Tablo 2’de, 2000 girişli öğrencilerin üç yıl boyunca almış oldukları notlar birlikte değerlendirilerek elde edilen sonuçlar görülmektedir. Bulgulara göre, müzik teorisi ve çalgı alanları arasında, pozitif yönde, kuvvetli ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki vardır. Araştırmanın hipotezi, 2000 girişli öğrenciler için doğrulanmıştır.

Tablo 3. 2001 Girişli Öğrencilerin Notlarının, Her Yarıyıl İçin Ayrı Hesaplanan Korelasyon Analizlerine Yönelik Bulgular.

Yarıyıl	Korelasyon katsayısı(r)	Anlamlılık	Anlamlılık düzeyi	t _h	t _t	Gözlem sayısı(n)
1.Yarıyıl	0,242	0,072	yok	1,86	2,009	56
2. Yarıyıl	0,151	0,290	yok	1,07	2,009	51
3.Yarıyıl	0,35	0,011	0,05	2,64	2,009	52
4. Yarıyıl	0,347	0,014	0,05	2,57	2,009	50
5. Yarıyıl	0,425	0,005	0,01	2,97	2,021	42
6. Yarıyıl	0,194	0,271	yok	1,12	2,042	34

Tablo 3’de her yarıyıl için beş sonuç ve gözlem sayıları toplu olarak verilmiştir. Anlamlılık 0,05-0,01 arasında ise (0,01<p<0,05) “r” %5’lik düzeyde

anlamli demektir. Anlamlilik 0,01 ve daha küçükse ($p < 0,01$) “r” %1’lik düzeyde anlamli demektir. Anlamlilik 0,05’ten büyükse “r” anlamsızdır.

Tablodaki bulgulara göre, müzik teorisi ve çalgı alanları arasında, tüm yarıyillarda pozitif yönlü bir korelasyon vardır. 2000 girişli öğrencilerde gözlenen, dördüncü yarıyıldaki negatif korelasyon, 2001 girişli öğrenciler için gözlenmemiştir. Yeni ders içeriğine alışma sürecinin, 2001 girişli öğrenciler için etkileyici bir unsur olmadığı düşünülmektedir. Birinci, ikinci ve altıncı yarıyillarda, iki ders arasındaki ilişki, pozitif yönlü olmakla beraber istatistiksel açıdan anlamli değildir. Üç, dört ve beşinci yarıyillarda ise, pozitif yönlü, kuvvetli ve anlamli bir ilişki gözlenmiştir. Bu durumda, okula başlangıç ve okulu bitiriş evrelerinden kaynaklanan psikolojinin etkili olabileceği düşünülmüştür.

Tablo 4. 2001 Girişli öğrencilerin Tüm yarıyillardaki Notlarına Ortak Uygulanan Korelasyon Analizine Yönelik Bulgular

	Korelasyon katsayısı(r)	Anlamlilik (p)	Anlamlilik düzeyi	t_h	t_t	Gözlem sayısı(n)
Tüm Yarıyillar	0.284	0.284	0.01	4.986	2.576	285

Tablo 4’te, öğrencilerin üç yıl boyunca almış oldukları notlar birlikte değerlendirilerek elde edilen sonuçlar görülmektedir. Bulgulara göre, müzik teorisi ve çalgı alanları arasında, pozitif yönde, kuvvetli ve istatistiksel olarak anlamli düzeyde bir ilişki vardır. Araştırmanın hipotezi, 2001 girişli öğrenciler için doğrulanmıştır. Alanlar arasındaki ilişki yarıyillara göre ayrı incelendiğinde, bazı yarıyillarda zayıf ve istatistiksel olarak anlamli olmayan ilişki düzeylerine rastlanmakla birlikte, genel değerlendirmede, ilişkinin pozitif ve anlamli olduğu görülmüştür. Buna göre, Müzik Teorisi ve İşitme eğitimi Dersi başarısıyla, Bireysel Çalgı Eğitimi Dersi başarısı arasında, güçlü ve pozitif korelasyon vardır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kuram ve uygulama arasındaki ilişkiler, eğitim bilimlerinin odaklandığı bir konudur. Müzik eğitiminde, kuramın karşılığı olan müzik teorisi ve işleme alanıyla, uygulamanın karşılığı olan çalgı alanı arasındaki ilişkiler, bu araştırmanın temel çıkış noktası olmuştur. Bu çalışmada, ilişkinin ölçülmesi için korelasyon analizi yöntemi kullanılmıştır. Korelasyon yöntemi, sebep sonuç ilişkilerini ortaya koymamakla beraber, iki değişken arasındaki ilişkinin var olup olmadığını, yönünü ve düzeyini açıklar. Korelasyon analiziyle elde edilen bulgulara göre, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Toplam olarak on iki yarıyıldaki öğrenci notları karşılaştırılarak incelenmiştir. Bu yarıyıldardan yedisinde, alanlar arasında pozitif yönlü ve anlamlı biri ilişki olduğu görülmüştür. Kalan beş yarıyılın dördünde, pozitif yönlü ve zayıf, birinde ise negatif yönlü ve zayıf ilişkiye rastlanmıştır. İlişki düzeylerinin yarıyıllara göre karşılaştırılması aşağıdaki tabloda verilmiştir

Tablo 5. Yarıyıllara Göre İlişki Düzeyleri

Yarıyıllar	2000 girişlilerde ilişkinin yönü ve derecesi	2001 girişlilerde ilişkinin yönü ve derecesi
1.Yarıyıl	Pozitif, Anlamlı	Pozitif, Anlamsız
2.Yarıyıl	Pozitif, Anlamlı	Pozitif, Anlamsız
3.Yarıyıl	Pozitif, Anlamlı	Pozitif, Anlamlı
4.Yarıyıl	Negatif, Anlamsız	Pozitif, Anlamlı
5.Yarıyıl	Pozitif, Anlamsız	Pozitif, Anlamlı
6.Yarıyıl	Pozitif, Anlamlı	Pozitif, Anlamsız
Tüm Yarıyıllar	Pozitif, Anlamlı	Pozitif, Anlamlı

2000 ve 2001 girişli öğrencilerde, analiz sonuçları yarıyıllara göre eşleştirildiğinde, aynı yarıyıllarda benzer bulguların bulunmadığı görülmektedir. Örnek olarak, dördüncü yarıyılıda, 2000 girişli öğrencilerin notları arasındaki korelasyon negatif ve istatistiksel açıdan anlamsızken, aynı yarıyılıda 2001 girişli öğrencilerin notları arasındaki korelasyon pozitif ve istatistiksel açıdan anlamlıdır.

Yalnızca üçüncü yarıyılıda, iki dönem öğrencilerinde de pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. Buradan, yarıyılların, dersler arasındaki ilişki düzeyini belirleyici ve açıklayıcı özellik taşımadığı sonucu çıkmaktadır.

Tüm yarıyıllar ortak değerlendirildiğinde, 2000 ve 20001 girişli öğrencilerde sonucun pozitif ve anlamlı olduğu görülmektedir. Araştırma için öngörülen hipotez, bu sonuçla doğrulanmış bulunmaktadır. Varılan sonuçlar ışığında şu öneriler getirilmiştir:

Bu araştırmanın, daha geniş bir örneklem grubuyla yapılması, ilişkilerin saptanmasında daha sağlıklı sonuçlar verebilir.

Araştırma, öğrenci ve öğretmen görüşlerine yer verilip betimsel yön kuvvetlendirilerek tekrarlanabilir.

Aynı araştırma, deney ve kontrol grupları oluşturularak da yapılmalıdır. Bu şekilde, değişkenler arası ilişkideki sebep-sonuç bağlantılarını ve değişkenlerin birbirlerini etkileme düzeylerini görme imkânı doğar.

Uygulanan Müzik Teorisi ve İşitme, Armoni-Kontrpuan-Eşlikleme ve Bireysel Çalgı Eğitimi programlarının gözden geçirilmesi, programlar arasında paralellik sağlamaya çalışılması; dersler arasındaki ilişkilerin arttırılması ve derslerdeki başarının yükseltilmesinde katkı sağlayıcı olacaktır.

KAYNAKÇA

Arıkan, R. (1995). Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma. Ankara: Tutubay Yayınları.

Bakihanova, Z. (2003). Armoni. Ankara: Yorum Matbaası.

Baş, E. (2000). Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü 1993-1994 Girişli Öğrencilerinin Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Eğitimi ile Piyano Eğitimindeki Başarıları Arasındaki İlişki. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Büyüköztürk, Ş. (2004). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, İstatistik, Araştırma Deseni Spss Uygulamaları ve Yorum. Ankara: Pagem Yayınları.

Demirbatır, E. (1993). Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Bölüme Girişteki Müziksel Başarılarıyla Birinci Yıl Sonundaki Müziksel Başarılarının Karşılaştırılarak İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Fenmen, M. (1997). Müzikçinin El Kitabı. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Meyer, L. (1989). Style And Music. Theory, History And İdeology. Philedelphia: University Of Pennsylvania Press.

Özal, İ. (1995). Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Giriş Yetenek Sınavındaki Başarıları ile Ana Çalgı Dersindeki Başarıları Arasındaki İlişkiler. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Özçelik, S. (2003). Müzikal Dikte ve Solfej. Ankara: Başkent Matbaacılık.

Özgür, Ü., ve Salih, A. (2002). Müziksel İşitme Okuma. Ankara: Sözkese matbaası.

Sözer, V. (1996). Müzik Ansiklopedik Sözlük. İstanbul: Remzi Kitabevi A.Ş.

Tecimer, B. (1988). Gef Müzik Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Bölüme Girişteki Müziksel İşitme Başarılarıyla Bölümdeki Müziksel İşitme-okuma-yazma Dersindeki Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Tutu, T. (1968). Çözümlemeli Kontrapunt. İzmir: Müzik Eserleri Yayınları.

Uçan, A. (1996). İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Uçan, A. (1997). Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.